

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 4 mars 1910 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, angående förslag till ändringar i aflöningsstaten för
riksbanken m. m.*

1:o.

Fullmäktige i riksbanken hafva den 20 januari 1910 till utskottet aflåtit följande framställning:

*ng.
uppförande
å ordinarie
stat af vissa
öfverstats-
tjänster m. m.*

»Vid öfverlämnandet till bankoutskottet vid 1907 års riksdag af fullmäktiges förslag till nu gällande aflöningsstat för riksbanken meddelades, att fullmäktige samma år beslutit att vid hvarterdera af angifna 16 stycken af de i grupper indelade afdelningskontoren inrätta en tjänst öfver stat i registrators- och bokhållaregraden.

Anledningen härtill var, att en del arbete, som bort omhänderhafvas af mera fast anställda tjänstemän, måst förrättas af extra ordinarier.

Fullmäktige ville dock ej för det dåvarande föreslå öfverförande på ordinarie stat af en eller flera sagda tjänster utan önskade, innan sådant gjordes, vinna någon tids erfarenhet om den fortfarande behöfligheten af tjänsterna.

Ingen af dessa tjänster har hittills kunnat indragas, och utan tvifvel komma de alla att till följd af riksbankens ökade verksamhet fortfarande blifva behöfliga.

Detsamma torde gälla äfven för de efter ofvannämnda tid inrättade öfverstatstjänsterna, nämligen under år 1908 en i första och en i andra graden vid hvarje af kontoren i Göteborg och Malmö samt under förlidet år en tjänst i registrators- och bokhållaregraden vid Uppsalakontoret.

Utom förenämnda tjänster är vidare vid Göteborgskontoret sedan medlet af år 1907 för åstadkommande af bättre bevakning inrättad en

husdrängssyssla öfver stat, hvilken, enligt fullmäktiges förmenande, icke heller kan undvaras.

Då de öfver stat anställda hafva samma åligganden och ansvar som bankens ordinarie funktionärer i motsvarande grader, och banken allt fortfarande är i behof af deras tjänster, lär billigheten kräfva, att de beredas samma förmåner och tryggade ställning som deras uti ordinarie tjänst varande kamrater åtnjuta.

Alla öfver stat anställda uppbära för sina befattningar lön och tjänstgöringspenningar i likhet med fast anställda, hvadan den ökade kostnad, som banken skulle få vidkännas för de ifrågavarande öfverstatstjänsternas öfverförande på ordinarie stat, inskränker sig till ålderstillägg å lönen och arfvoden till vikarier under semester.

Utöfver hvad nu anförts i afseende å öfverstatstjänsterna vilja fullmäktige erinra om den till förliden Riksdags bankoutskott af tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden gjorda framställningen om utsträckt semester. Beträffande denna framställning anförde fullmäktige i sitt däröfver till utskottet afgifna yttrande, att framställningen syntes fullmäktige böra bedömas i sammanhang med frågan om öfverflyttande af vissa öfverstatstjänster på stat.

Denna semesterfråga lärer således nu böra upptagas till pröfning.

Enligt gällande bestämmelser äga tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden under de första fem åren efter det de vunnit ordinarie anställning endast rätt till 15 dagars semesterledighet årligen och först från och med sjätte året efter det, hvarunder de blifvit ordinarie, likställas de med tjänstemännen i lägsta graden vid hufvudkontoret samt kontoren i Göteborg och Malmö och få åtnjuta en månads semester.

Grunden till denna olikhet i afseende å semesterrätt torde hufvudsakligen vara den, att tjänstemännen i lägsta graden vid de mindre kontoren anses i allmänhet blifva ordinarie vid helt unga år och att de därför till en början hafva mindre behof af hvila.

Då emellertid extra ordinarietiden åtminstone hittills tenderat till att blifva ganska lång, innan befordran till fast tjänst kan vinnas, och förutvarande öfverstatstjänstemän icke äga att efter sin befordran till ordinarie tjänst för semester räkna sig till godo sina förordnanden öfver stat, anse fullmäktige, att de ifrågavarande tjänstemännens önskan i afseende på semesterledighet i någon mån bör tillmötesgå. Detta torde lämpligen ske på så sätt, att antalet tjänsteår såsom ordinarie för rätt till en månads semester sänkes från nuvarande fem till tre, eller samma tid som i aflöningsstaten för tjänstemännen i lägsta graden är bestämd för erhållande af första ålderstillägget å lönen. En månads semester skulle då kunna er-

hållas från och med fjärde året efter det, hvarunder registratorer och bokhållare vid de mindre kontoren vunnit ordinarie anställning. Denna förman kan beredas de ifrågavarande tjänstemännen utan någon nämnvärd ökning i kostnaden för riksbanken.

På de skäl, som nu angifvits beträffande såväl öfverstatstjänsternas öfverflyttande på stat som tjänstemännens i registrators- och bokhållaregraden på sin tid gjorda framställning om utsträckt semester, få fullmäktige hemställa, att utskottet ville hos Riksdagen föreslå,

dels att följande öfverstatstjänster måtte varda å ordinarie stat uppförda, nämligen: 1 tjänst i andra och 1 i första graden vid hvarterdera af kontoren i Göteborg och Malmö, respektive 2 och 2, 1 tjänst i registrators- och bokhållaregraden vid kontoren i Falun, Gäfve, Halmstad, Härnösand, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Nyköping, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Visby, Vänersborg och Västerås, tillsammans 17, samt 1 husdrängssyssla vid kontoret i Göteborg,

dels sådan ändring af § 70 bankoreglementet, att tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden vid de i grupper indelade afdelningskontoren äga åtnjuta en månads semester från och med fjärde året efter det, hvarunder de vunnit ordinarie anställning i riksbanken.»

Hvad först angår förslaget att på ordinarie stat uppföra de ofvan angifna öfverstatsbefattningarna, innebär detta visserligen en ganska afsevärd tillökning i den aflöningsstat, som ej längre än sedan 1908 års ingång varit tillämpad för riksbanken. Men denna tillökning är till större delen egentligen endast skenbar, då de allra flesta af de ifrågavarande tjänsterna inrättats redan år 1907, eller samma år som den nya aflöningsstaten antogs af Riksdagen. Någon vidare stegring af riksbankens utgifter torde, enligt hvad af fullmäktige framhålles, ej heller behöfva befaras som följd af förslagets genomförande, eftersom samtliga befattningarna redan aflönas efter enahanda grunder, som gälla för ordinarie inom motsvarande grader, allenast med den skillnad, att öfverstatstjänsterna icke medföra rätt till ålderstillägg eller semester. Ökningen i kostnaden inskränker sig sålunda till de utgifter, som förorsakas af att nyssnämnda förmåner utsträckas till de ifrågavarande befattningshafvarna. Däremot inträder med dessas öfverförande på ordinarie stat skyldighet för dem att erlægga stadgade pensionsavgifter, hvarigenom utgiftsökningen i viss mån uppväges.

Utskottets
yttrande.

Därtill kommer, att, äfven om till följd af den förändrade ekonomiska ställningen riksbankens omsättning under den senaste tiden utvisat en viss nedgång, så lärers ändock någon inskränkning i personalen svårligen kunna

genomföras såväl på grund däraf, att den antydda nedgången i omsättningen torde få anses endast tillfällig, som ock särskildt i betraktande af den ökning i göromål, som vållas af öfverflyttningen på riksbanken af vissa delar utaf statsverkets kassarörelse. I sammanhang med landtränteriernas indragning vid 1909 års ingång har länsstyrelsernas kassarörelse tillika med den ränterierna förut åliggande växling öfverflyttats på riksbankens skilda kontor i residensstäderna, hvarigenom helt naturligt ett afsevärdt tillskott i arbetet vållats för personalen vid dessa kontor; och i den mån, som checkar och giroöfverföringar komma till ökad användning inom statens kassarörelse, måste ock bestyren med bokföring och expedition vid riksbankens olika kontor helt naturligt tillväxa.

Under ofvan antydda förhållanden anser utskottet sig böra biträda fullmäktiges ifrågavarande förslag.

Hvad därefter beträffar förslaget att bereda tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden vid andra afdelningskontor än Göteborg och Malmö förmånen af en månads semester redan från och med 4:de (nu 6:te) året efter vederbörandes ordinarie anställning i riksbanken, har bankoutskottet, såsom af fullmäktige erinrats, sistlidet år haft att pröfva en af tjänstemännen i nämnda grad hos utskottet gjord framställning i enahanda syfte. I anslutning till fullmäktiges åsikt fann utskottet framställningen icke för det dåvarande föranleda till någon åtgärd från utskottets sida. I det förändrade läge, hvori frågan nu bragts under utskottets pröfning, synes däremot hinder ej böra möta för den af fullmäktige föreslagna förändringen, hvarigenom de ifrågavarande tjänstemännen blifva mera likställda med tjänstemännen i lägsta lönegraden vid hufvudkontoret och vid kontoren i Göteborg och Malmö.

Under återopande af hvad här ofvan anförts, får utskottet, i anslutning till fullmäktiges förslag, hemställa,

att Riksdagen må besluta,

a) att följande öfverstatstjänster skola uppföras å ordinarie stat, nämligen:

1 tjänst i andra och 1 i första graden vid hvartera af kontoren i Göteborg och Malmö, respektive 2 och 2, 1 tjänst i registrators- och bokhållaregraden vid kontoren i Falun, Gäfle, Halmstad, Härnösand, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Nyköping, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Visby, Vänersborg och Västerås, tillsammans 17, samt 1 husdrängssyssla vid kontoret i Göteborg; samt

b) att § 70 bankoreglementet skall erhålla följande förändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

§ 70.

Tjänstemännen vid riksbankens hufvud- och afdelningskontor äga, så vidt sådant utan hinder för göromå- lens jämna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester

vid hufvudkontoret och afdelningskontoren i Göteborg och Malmö:

tjänstemännen i 3:dje och 4:de graderna under en och en half månad samt tjänstemännen i 1:sta och 2:dra graderna under en månad;

vid de i grupper indelade afdelningskontoren:

tjänstemännen i kamrerare- och kassörsgraderna under en månad, och tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden under de första fem åren 15 dagar, men från och med sjätte året efter det, hvarunder de vunnit ordinarie anställning i riksbanken, en månad, allt hvarje år.

Semesterindelningen för hvarje år fastställles vid hufvudkontoret af deputerade och vid afdelningskontoren af styrelsen.

(Föreslagen lydelse:)

§ 70.

Tjänstemännen vid riksbankens hufvud- och afdelningskontor äga, så vidt sådant utan hinder för göromå- lens jämna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester

vid hufvudkontoret och afdelningskontoren i Göteborg och Malmö:

tjänstemännen i 3:dje och 4:de graderna under en och en half månad samt tjänstemännen i 1:sta och 2:dra graderna under en månad;

vid de i grupper indelade afdelningskontoren:

tjänstemännen i kamrerare- och kassörsgraderna under en månad, och tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden under de första *tre* åren *en half månad*, men från och med *fjärde* året efter det, hvarunder de vunnit ordinarie anställning i riksbanken, en månad, allt hvarje år.

Semesterindelningen för hvarje år fastställles vid hufvudkontoret af deputerade och vid afdelningskontoren af styrelsen.

2:o.

Fullmäktige hafva den 20 nästlidne januari till utskottet aflåtit följande framställning:

»Med åberopande af bifogade utdrag af det hos fullmäktige förda protokoll få fullmäktige, som i sammanhang med ifrågasatta ändringar i afseende å arfvodena till vissa extra ordinarie tjänstemän funnit önskvärdt, att tillämpningsstadgarna till aflöningsstaten blefve så affattade att till-

Ang. förhöjd ersättning åt extra ordinarie tjänstemän (tillämpningsstadgarna garna mom. 6 och 7).

delandet för visst fall åt extra ordinarie tjänstemän af något större arfvode för bestridande af tjänstgöring under semester eller vid sjukdomsförfall ännu stadgade 1,800 kronor för år, kunde ifrågakomma, hemställa, att utskottet ville hos Riksdagen föreslå, att 6 och 7 momenten af samma stadgar måtte erhålla följande ändrade lydelse:

6:o För den tid — — — — — arfvode.

För bestridande af tjänstgöring under semester, som åtnjutes af tjänsteman vid något af bankens kontor, äga fullmäktige samt styrelserna för afdelningskontoren att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arfvoden efter 1,800 kronor för år räknadt eller, därest den förordnade skulle i sin egenskap af extra ordinarie tjänsteman komma i åtnjutande af högre arfvode, detta högre arfvode. Härjämte må till vikarie för kassör, som åtnjuter semester, utbetalas mot vederbörandes missräkningspenningar svarande belopp för tiden ifråga.

7:o Blifver tjänsteman eller verkställande styrelseledamot, som tillika är tjänsteman i banken, af sjukdom hindrad att sin syssla förrätta, äger han under tjänstledigheten uppbära hela lönen samt dessutom, efter fullmäktiges eller vederbörande styrelses pröfning, under högst en månad hvarje år de för tjänsten anslagna tjänstgöringspenningar. För bestridande af vikariat i dylikt fall äga fullmäktige eller vederbörande styrelse att af riksbankens medel använda 1,800 kronor för år räknadt eller, därest den förordnade skulle i sin egenskap af extra ordinarie tjänsteman komma i åtnjutande af högre arfvode, detta högre arfvode.»

Vid framställningen var fogadt följande

»Utdrag af protokollet, hållet hos herrar fullmäktige i riksbanken den 20 januari 1910:

§ 20. Sedan under den 2 resp. 16 december 1909 anmälts och förklarats hvilande särskilda från J. Stenius m. fl. extra ordinarie tjänstemän vid vissa afdelningskontor äfvensom från R. Nyström m. fl. extra ordinarie tjänstemän vid hufvudkontoret inkomna framställningar angående förbättrande af deras ställning i riksbanken, så företogos nu dessa framställningar till fortsatt behandling.

Härvid anförde herr deputeraden Berg:

»Såsom anfördes vid behandlingen hos fullmäktige den 25 februari 1909 af en då gjord liknande framställning, torde inrättandet af nya ordinarie tjänster icke kunna tillräckligt motiveras däraf, att vid en viss tidpunkt de extra tjänstemännen fått länge vänta på befordran. Det var naturligt att i följd af den starka utveckling, i hvilken riksbanken de se-

nare åren varit stadd, ett stillestånd i fråga om befordringarna för bankens tjänstemän förr eller senare skulle äga rum. Att ett sådant stillestånd nu inträdt lär icke kunna betvivlas, och det kan ej heller förnekas, att befordringsutsikterna för de nu obefordrade te sig ganska mörka. Men huru länge detta tillstånd skall fortfara är icke möjligt att öfverskåda. Från det nuvarande tillståndet kan därför icke dragas någon slutsats för framtiden. En ljusning i befordringsutsikterna kan till följd af mellankommande omständigheter tämligen snart inträda. I alla händelser synes med det system, på hvilket nuvarande lönestat är byggd, icke kunna väl förenas den principen, att befordring för de extra tjänstemännen skall vinnas efter viss tids tjänstgöring. Följden häraf blefve otvifvelaktigt en oriktig proportion mellan antalet tjänster i lägsta och närmast högre tjänstegrad med den verkan att tjänstemännen i den lägsta graden snart komme att påyrka inrättandet af flera ordinarie tjänster i den högre graden.

På grund af hvad sålunda anförts och då något behof att öka antalet ordinarie tjänster vid hufvudkontoret icke för närvarande lär förefinnas, torde ifrågavarande framställning från de extra ordinarie vid hufvudkontoret icke föranleda till åtgärd, afseende inrättande af nya tjänster vid hufvudkontoret.

Då emellertid icke blott vid hufvudkontoret utan äfven vid afdelningskontoren det anmärkta stilleståndet medfört att extra ordinarie tjänstemän allt för länge kvarstått såsom obefordrade och någon ökning af det hittills stadgade högsta arfvodet 150 kronor i månaden vid sådant förhållande kan finnas skäligt, anser jag, att arfvodet till extra ordinarie tjänstemän vid såväl hufvudkontoret som afdelningskontoren borde under tjänsteåret efter det femte kunna höjas till 175 kronor i månaden, eller samma arfvode, som åtnjutes af de vid hufvudkontoret anställda amanuenserna. En sådan höjning bör dock icke äga rum i annat fall, än att den extra ordinarie tjänstemannen genom sin föregående tjänstgöring pröfvas hafva gjort sig förtjänt af den högre aflöningen.

En förändring i denna riktning torde icke behöfva medföra någon ökning af de för extra ordinarie tjänstemän m. m. i staten upptagna förslagsanslag. Däremot lär den ifrågasatta löneförbättringen icke kunna genomföras under annan förutsättning än att 6 och 7 punkterna af tillämpningsstadgarna till aflöningsstaten dessförinnan ändras.

Enligt dessa bestämmelser utgå nämligen arfvodena till extra ordinarie tjänstemän för bestridande af tjänstgöring under semester och vid sjukdomsförfall efter 1,800 kronor för år räknadt, motsvarande lägsta lön i första graden. Då det synes obilligt, om en extra ordinarie tjänsteman,

som på grund af reglerna för de extra ordinarie tjänstemännens aflönande borde utan erhållet förordnande åtnjuta arfvode efter 175 kronor i månaden eller 2,100 kronor om året, skulle vid tillträdande af förordnande under semester eller vid sjukdomsförfall se sin aflöning minskad, vore önskvärdt om sådant kunde förebyggas. Detta sker, om till nyssnämnda bestämmelser fogas ett tillägg af innehåll att till extra ordinarie tjänsteman, som i denna sin egenskap skulle komma i åtnjutande af högre årligt arfvode än 1,800 kronor, må äfven under här afsedda vikariat utgå detta högre arfvode.

Jag hemställer således, under förutsättning att den eventuellt ifrågasatta löneförbättringen för de extra ordinarie tjänstemännen anses skälig, att herrar fullmäktige ville hos bankoutskottet föreslå en ändring af tillämpningsstadgarna i nu anförda syfte.»

Herr deputeraden Norberg anförde, att han ansåge herr Bergs yttrande i allt väsentligt äga tillämpning på de extra ordinarie tjänstemännens vid afdelningskontoren framställning och att han så mycket hellre anslöte sig till deputeraden Bergs förslag, som detta öfverensstämde med nyssnämnda tjänstemäns alternativt gjorda framställning.

Herr ordföranden anförde:

»I en reservation till fullmäktiges protokoll af den 6 april 1907, hvilken reservation finnes aftryckt i bankoutskottets memorial nr 10 vid 1907 års riksdag, sid. 57 och följande, uttalade jag min åsikt beträffande bland annat de extra ordinarie tjänstemännens ställning inom riksbanken. Denna åsikt har sedan dess ytterligare stärkts och särskildt finner jag dess riktighet bekräftad af den omständigheten, att fullmäktige nu tyckas benägna att tillgripa en nödfallsutväg för att i någon mån råda bot på de olägenheter, som vidlåda det nuvarande extraordinariesystemet. Och den grundsats, på hvilken denna åsikt hvilar, eller att hvarje stadigvarande arbete, som tager vederbörandes tid helt i anspråk, skall skötas af ordinarie personal, under förutsättning att tjänstemännens kompetens blifvit till fullo pröfvad, har vunnit allt större terräng på olika håll. Jag skulle därför gärna hafva sett, om fullmäktige nu velat utarbета ett förslag på grundvalen af de framställningar, som blifvit gjorda dels af de extra ordinarie tjänstemännen vid hufvudkontoret, dels såsom främsta alternativ af de extra ordinarie tjänstemännen vid afdelningskontoren, och den motivering, som deputeraden Berg anfört för sitt förslag att ej slå in på denna väg, kan jag ingalunda gilla.»

Öfriga herrar fullmäktige instämde i hvad deputeradena anfört mot inrättande af nya tjänster samt ansågo i likhet med deputeradena, att de extra ordinarie tjänstemännen borde erhålla den ifrågasatta löneförbättringen.

Hvad af deputeraderna hemställt blef af herrar fullmäktige bifallet, och skulle till bankoutskottet aflåtas skrifvelse enligt registraturet.»

Ifrågavarande förslag afser att bereda de extra ordinarie tjänstemännen vid riksbanken en förbättrad ställning därigenom, att deras arfvoden, hvilka för närvarande ej öfverstiga 150 kronor i månaden, skulle kunna efter fem års tjänstgöring höjas till 175 kronor i månaden, motsvarande 2,100 kronor per år. I betraktande af den tjänstgöring, som åligger dessa funktionärer, hvilka i allmänhet äro sysselsatta under hela expeditiions-tiden, torde den föreslagna arfvodesförhöjningen ej kunna anses oberättigad; och då billigheten synes kräfva, att extra ordinarie tjänsteman, som erhåller förordnande att bestrida ordinarie tjänst, icke skall därigenom lida minskning i sina inkomster, torde de föreslagna ändringarna i tillämpningsstadgarna böra godkännas, på det att vikariatsersättningen vid semester- eller sjukdomsledighet må kunna bestämmas äfven till högre belopp än det nu stadgade af 1,800 kronor per år.

Utskottets
yttrande.

Med biträdande af fullmäktiges framställning får utskottet alltså föreslå,

att 6 och 7 momenten af tillämpningsstadgarna till aflöningsstaten för riksbanken måtte erhålla följande ändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

6:o) För den tid, verkställande styrelseledamot vid afdelningskontor på grund af medgifvande i § 52 mom. 4 åtnjuter semester, äga fullmäktige bestämma godtgörelse till vikarie att utgå af kontorets medel, med tillämpning därvid af de i aflöningsstaten meddelade föreskrifter angående aflöningsförmånerna för dylik ledamot; och då annan styrelseledamot vid afdelningskontor enligt ofvan åberopade stadgande åtnjuter semester samt suppleant till följd därav inträder i styrelsen, må till denne, likaledes af kontorets medel, utgå ersättning med belopp, motsvarande

(Föreslagen lydelse:)

6:o) För den tid, verkställande styrelseledamot vid afdelningskontor på grund af medgifvande i § 52 mom. 4 åtnjuter semester, äga fullmäktige bestämma godtgörelse till vikarie att utgå af kontorets medel, med tillämpning därvid af de i aflöningsstaten meddelade föreskrifter angående aflöningsförmånerna för dylik ledamot; och då annan styrelseledamot vid afdelningskontor enligt ofvan åberopade stadgande åtnjuter semester samt suppleant till följd därav inträder i styrelsen, må till denne, likaledes af kontorets medel, utgå ersättning med belopp, motsvarande

det för ordinarie ledamot i staten anvisade arfvode.

För bestridande af tjänstgöring under semester, som åtnjutes af tjänsteman vid något af bankens kontor, äga fullmäktige samt styrelserna för afdelningskontoren att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arfvoden efter 1,800 kronor för år räknadt, hvarjämte till vikarie för kassör, som åtnjuter semester, må utbetalas mot vederbörandes misräkningspenningar svarande belopp för tiden i fråga.

7:o) Blifver tjänsteman eller verkställande styrelseledamot, som tillika är tjänsteman i banken, af sjukdom hindrad att sin syssla förrätta, äger han under tjänstledigheten uppbära hela lönen samt dessutom, efter fullmäktiges eller vederbörande styrelses pröfning, under högst en månad hvarje år de för tjänsten anslagna tjänstgöringspenningar. För bestridande af vikariat i dylikt fall äga fullmäktige eller vederbörande styrelse att af riksbankens medel använda 1,800 kronor för år räknadt.

det för ordinarie ledamot i staten anvisade arfvode.

För bestridande af tjänstgöring under semester, som åtnjutes af tjänsteman vid något af bankens kontor, äga fullmäktige samt styrelserna för afdelningskontoren att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arfvoden efter 1,800 kronor för år räknadt eller, *därest den förordnade skulle i sin egenskap af extra ordinarie tjänsteman komma i åtnjutande af högre arfvode, detta högre arfvode.* Härjämte må till vikarie för kassör, som åtnjuter semester, utbetalas mot vederbörandes misräkningspenningar svarande belopp för tiden i fråga.

7:o) Blifver tjänsteman eller verkställande styrelseledamot, som tillika är tjänsteman i banken, af sjukdom hindrad att sin syssla förrätta, äger han under tjänstledigheten uppbära hela lönen samt dessutom, efter fullmäktiges eller vederbörande styrelses pröfning, under högst en månad hvarje år de för tjänsten anslagna tjänstgöringspenningar. För bestridande af vikariat i dylikt fall äga fullmäktige eller vederbörande styrelse att af riksbankens medel använda 1,800 kronor för år räknadt eller, *därest den förordnade skulle i sin egenskap af extra ordinarie tjänsteman komma i åtnjutande af högre arfvode, detta högre arfvode.*

3:o.

I en inom Andra kammaren väckt motion (nr 43) har herr *Oskar Berg* i Göteborg, under återopande af den motivering, som funnes förbragt i en motionen såsom bilaga åtföljande afskrift af en inläga till bankoutskottet, hemställt, att Riksdagen ville bevilja de ordinarie vaktmästarna vid riksbankens hufvudkontor *antingen* ett årligt hyresbidrag af 400 kronor *eller ock* ett årligt tillägg till lön och tjänstgöringspenningar med 200 kronor på hvardera, allt beräknadt från den 1 januari detta år.

Ang. motion om förbättrade aflöningsförmåner åt de ordinarie vaktmästarna vid hufvudkontoret m. m.

Ofvannämnda inläga är af följande lydelse:

•Till 1910 års bankoutskott.

Undertecknade, ordinarie vaktmästare vid riksbankens hufvudkontor, få härmed till bankoutskottet vördsamt anför följande. Alldenstund hyres- och lifsmedelspris ännu icke visat tendens till nedgående, utan tvärtom i de flesta fall ytterligare stegrats, se vi oss nödsakade att än en gång vända oss till bankoutskottet med anhållan om sådan förhöjning af våra löneförmåner, att möjlighet må beredas oss att försörja oss och våra familjer, utan att, såsom nu är fallet, bittida och sent behöfva jakta efter biinkomster från andra håll.

Det torde icke vara bankoutskottet obekant, att vi endast i enstaka fall komma i åtnjutande af vår högsta aflöning, förr än 50-årsåldern är uppnådd, en tidpunkt af människans lif, då krafterna i regel märkbart aftaga, så att det icke är möjligt att arbeta så som i yngre dagar, helst som de arbeten, hvilka stå oss till buds, äro af den art, att en del af natten måste tagas i anspråk för deras fullgörande. Häraf blir helt naturligt följden den, att vi under påföljande dag blifva mindre arbetsdugliga, hvilket ovillkorligen måste blifva till nackdel för såväl oss själfva som den institution vi tillhöra.

Men nöden har ingen lag, vi äro tvingade att vid sidan af vår ordinarie tjänstgöring söka erhålla de inkomster, som äro nödvändiga för fyllande af bristen i vår existensmöjlighet, då vi för vårt arbete i banken icke erhålla, hvad som erfordras för våra nödvändigaste behof.

Vi vilja här nedan söka visa, hvad som oundgängligen fordras för underhåll af en familj på 4 å 5 personer, hvilket torde vara lägsta medeltalet, som enhvar af oss har att försörja, därvid strängt hållande oss till gängse priser, öfverensstämmande med officiella statistiska uppgifter.

Bostad, bestående af 2 rum och kök, lägst	kronor	600: —
Lifsförnödenheter	»	1,560: —
Kläder, skodon, läkare, medicin m. m.	»	438: —
Ved och lyse	»	102: —
Skatter	»	160: —

Summa kronor 2,860: —

Då vår högsta aflöning, efter afdrag till pensions- och änkekassor, uppgår till 1,734 kronor, förefinnes sålunda en brist af 1,126 kronor, hvilken måste täckas medelst extra inkomster, om sådana öfver hufvud taget stå att erhålla. Svårigheten att för-

skaffa sig extra inkomster är för närvarande så stor, att endast den, som själf pröfvat på vanskligheten däri, kan därom göra sig ett begrepp, helst som vi, på grund af de regelmässigt återkommande lokalvakterna, icke kunna binda oss för stadigvarande arbete. Följderna af dessa svårigheter blifva af så betänklig art, att vi måste lefva i en ständig ängslan för hvad framtiden bär i sitt sköte; nervsystemet förstöres af ständigt grubbel öfver hvar och på hvad sätt vi skola kunna anskaffa medel till våra barns och hustrurs uppehälle och, skulle vi till råga på eländet, läggas på ett långvarigt sjukläger, skulle ovillkorligen det förhållandet uppstå att alla våra under svett och möda anskaffade tillhörigheter skulle af utmätningsmän och fordringsägare bortföras för gäldande af skatter och andra skulder. Bekymren öfver hur allt sådant skall komma att gestalta sig har mera än en gång lagt familjeförsörjaren i en förtidig graf, hvilket åter haft till följd, att fattigvård och välgörenhetsinrättningar fått taga hand om de efterlevande. Tanken på att dylika förhållanden när som helst kunna inträda för våra familjer kunna sannerligen beröfva enhvar modet att se framtiden an.

I sammanhang härmed torde böra omnämnas, att vi dagligen äro på ett eller annat sätt anförtrödda stora penningtransporter såväl inom som utom banken, därvid helt naturligt stora fordringar ställas på de medverkandes ärlighet, och det torde måhända kunna ligga inom möjlighetens område, att en familjefar, hvars barn på morgonen ropat efter mat, men icke kunnat tillfredsställas, skulle i ett ögonblick af förtviflan kunna glömma, hvar gränsen mellan egna och andras tillhörigheter ligger och därigenom göra både sig själf och dem han är förpliktad att försörja ett namnlöst elände.

Om vi jämföra våra inkomster med våra yrkeskamraters inom de förnämsta enskilda banker i Stockholm, så synes tydligt, att dessa vaktmästare äro betydligt mera lyckligt lottade än vi.

Sålunda hafva vaktmästarne i nedanskrifna banker följande löneförmåner.

I Skånes Enskilda bank efter 10 års tjänst	kronor 2,000: —
Med pension efter 30 tjänste- och 55 lefnadsår	
med 70 procent på lön eller.....	kronor 1,400: —

I Stockholm Enskilda bank:

1:ste vaktmästaren.....	kronor 2,970: —
öfriga vaktmästare efter 25 år.....	» 2,600: —
» » » 4 »	» 2,000: —
Pension efter 25 tjänste- och 60 lefnadsår med	» 900: —

I Skandinaviska Kreditaktiebolaget högst.....

Pension efter 25 tjänste- och 60 lefnadsår med	» 1,980: —
	» 1,200: —

I dessa banker betalar ej personalen något till egen pension.

Dessutom fri bostad eller hyresersättning, lyse och ved.

I Stockholms handelsbank:

En efter 27 år	kronor 2,600: —
» » 22 »	» 1,900: —
» » 17 »	» 1,900: —
» » 12 »	» 1,700: —
» » 6 »	» 1,800: —
» » 4 »	» 1,600: —
» » 1 »	» 1,550: —
» » 1/2 »	» 1,440: —

Dessutom fri bostad, ved och lyse, som utgår med något olika belopp.

Banken betalar såväl krono- som kommunalutskylder jämte läkararfvode för sina vaktmästare.

Pension utgår med $\frac{2}{3}$ af lön efter 25 tjänste- och 60 lefnadsår. Till pensionskassan betalas alla afgifter af banken.

Hvad vår dagliga tjänstgöring beträffar, så beräknas denna från kl. $\frac{1}{2}$ 10 f. m. — $\frac{1}{2}$ 4 e. m. hvarje söckendag, hvartill kommer bevakning af banken hvar 6:te vecka hela dygnet om utom den vanliga tjänstgöringen under expeditionstiden. Dessa vakter, hvilka hufvudsakligen bestå af stora portens bevakning, börjar lördags middag kl. 4 e. m. och avslutas påföljande lördag kl. 4 e. m. Tjänstgöringen för den ena af vakterna börjar då kl. 6 f. m. och fortsätter till kl. $\frac{1}{2}$ 9 f. m., fortsätter sedan kl. 10 — $\frac{1}{2}$ 3 och kl. 4 — 9 e. m., och efter en timmes ledighet för aftonmåltid till kl. 6 f. m., hvilken senare tid dock får användas till hvila. Den andra af vakterna är portvakt $\frac{1}{2}$ 9 — $\frac{1}{2}$ 10 f. m., har vanlig tjänstgöring 10 — $\frac{1}{2}$ 3 e. m. och är portvakt 4 — 10 e. m. Under denna vakttjänst få vi öppna och stänga porten i medeltal 100 — 120 gånger per dag, enär alla personer, som besöka banken under den tid vakten afses, måste in- och utsläppas denna väg, alldenstund inkörsporten endast hålles öppen 2 timmar per dag och då endast för personer, som färdas med häst ock åkdon. Medeltiden af vakt- och dagtjänst blifver då c:a $8\frac{1}{2}$ timmar per dag och kan likställas med tjänstetiden för vaktmästarne i ofvanstående enskilda banker.

Häraf torde tydligt framgå, att vi under vaktveckorna icke kunna erhålla annan hvila än den, som fås mellan kl. $\frac{1}{2}$ 11 e. m. och kl. 6 f. m.

Af hvad vi här ofvan anført, torde med full tillförlitlighet och tydlighet framgå, att vi icke i onödan framkommit med begäran om förhöjning af våra inkomster, och vilja vi därför på det vördsammaste bedja bankoutskottet behjärta vår nöd och antingen bevilja ett hyresbidrag af kronor 400 eller ock ett tillägg å lön och tjänstgöringspenningar med kronor 200 å hvardera, så att det må blifva oss möjligt att nödtorftigt försörja oss själfva och våra familjer, hvarjämte vi äfvenledes vilja hemställa, att hvad bankoutskottet beviljar måtte tillerkännas oss från och med den 1 januari 1910.»

(Namnteckningar.)

Enahanda framställning har af fullmäktige med skrifvelse den 20 januari 1910 öfverlämnats till utskottet under åberopande af innehållet i följande utdrag af det hos fullmäktige förda protokoll:

»Utdrag af protokollet, hållet hos herrar fullmäktige i riksbanken den 20 januari 1910.

§ 19. Föredrogs ånyo den vid sammanträdet den 7 januari 1910 anmälda och då bordlagda, från ordinarie vaktmästare vid hufvudkontoret öfverlämnade framställningen till såväl bankoutskottet som fullmäktige i fråga om erhållande af förbättrade aflöningsförmåner.

I afseende å denna framställning anförde herr deputeraden Berg:

»Då vid jämförelse med den till vaktmästare i andra statens verk anslagna aflöning det befinnes, att vaktmästarne i riksbanken redan erhållit något större aflöningsförmåner än de förra, särskildt genom ålderstilläggens storlek och möjligheten att erhålla särskilda arfvoden i banken, samt anledning ej är för handen, att någon ändring i den för vaktmästarne i

andra statens verk nyligen antagna lönestat nu kommer att äga rum, lärers framställningen icke kunna vinna fullmäktiges förord.

Åt en särskild klass af de ordinarie vaktmästarna synes dock någon förbättring i aflöningsförmåner skäligen böra beredas, nämligen först och främst åt de tre vaktmästare, hvilka såsom växelinkasserare hafva att för bankens räkning uppbära kontanta penningar, men därjämte äfven åt de sex s. k. postvaktmästarna. De medel, växelinkasserarna hafva om händer, uppgå dagligen till betydliga belopp, och förluster i följd af felräkning äro ej allt för ovanliga. Dessa inkasserare, som enligt fullmäktiges beslut den 11 oktober 1907 uppbära ett särskildt arfvode af 25 kronor i månaden, synas böra fullt likställas med de s. k. postvaktmästarna. Då till följd af den under de senare åren inträdda ökningen i värde af de försändelser och medel, som postvaktmästarna hafva sig anförtrodda, det till dem utgående arfvodet af 40 kronor i månaden nu synes böra höjas till 50 kronor, skulle således äfven växelinkasserarna tilläggas samma belopp såsom inkasserarearfvode. Vid den höjning, som sålunda af mig föreslås, torde dock i fråga om postvaktmästarna den afvikelse från hittills skedd praxis böra inträda, att ifrågavarande särskilda arfvode ej utgår under den tid postvaktmästare på grund af 9 mom. af tillämpningsstadgarna åtnjuta ledighet med bibehållande af de vaktmästaretjänsten anslagna aflöningsförmånerna.

Jag hemställer alltså med stöd af mom. 3 i tillämpningsstadgarna att herrar fullmäktige ville medgifva, att det till de s. k. postvaktmästarna och växelinkasserarna utgående särskilda arfvode måtte höjas till 50 kronor i månaden för en hvar, att tillämpas från och med den 1 januari 1910.»

Herrar fullmäktige anslöto sig till hvad deputeraden Berg anfört i fråga om den föreliggande framställningen från de ordinarie vaktmästarna samt biföllo deputerandens hemställan.

Till bankoutskottet skulle aflåtas skrifvelse enligt registraturet.»

Sedan fullmäktige därefter af utskottet anmodats yttra sig öfver den ifrågavarande, af herr Berg väckta motionen, hafva fullmäktige, då motionärens förslag helt och hållet stödde sig på den framställning, som vaktmästarna själfva i enahanda syfte gjort hos utskottet, inskränkt sig till att hänvisa till det öfver samma framställning afgifna, här ofvan intagna yttrande.

Utskottets
yttrande.

Framställningar i enahanda syfte som den ofvan omförmälda hafva af de ordinarie vaktmästarna vid riksbankens hufvudkontor inlämnats till bankoutskottet äfven vid 1908 och 1909 årens riksdagar, men vid båda tillfällena blifvit i enlighet med fullmäktiges hemställan af utskottet afböjda. Några särskilda omständigheter, som kunde föranleda till att den

nu förevarande framställningen borde bifallas och sålunda den nyligen fastställda staten rubbas, synas icke hafva tillkommit. Tvärtom inhämtas af fullmäktiges protokoll för den 20 januari 1910, att fullmäktige från innevarande års början förhöjt det särskilda arfvodet till 3 växelinkasserare och 6 postvaktmästare från resp. 25 och 40 kronor till 50 kronor i månaden och sålunda beredt dessa vaktmästare en afsevärd tillökning i de aflöningsförmåner, som enligt lönestaten tillkomma vaktmästarna vid hufvudkontoret. Visserligen kommer denna särskilda godtgörelse ej samtliga vaktmästarna till godo, men äfven de öfrigas ställning synes, särskildt i jämförelse med den aflöning, som tillkommer motsvarande befattningshafvare inom andra statens verk, icke vara sådan, att den påkallar en ändring i den år 1907 fastställda aflöningsstaten.

Utskottet hemställer fördenskuil,

att herr *Bergs* förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

4:o.

I en inom Andra kammaren väckt motion (nr 66) har herr *Johan Ericsson* i Vallsta hemställt, att Riksdagen måtte besluta inrättandet af sex nya ordinarie vaktmästarebefattningar vid riksbankens hufvudkontor.

Till stöd härför har motionären anført följande:

»Uti särskilda likalydande skrivelser af den 28 december 1908 anhöll sex extra ordinarie vaktmästare vid riksbankens hufvudkontor dels hos herrar bankofullmäktige och dels hos bankoutskottet vid 1909 års riksdag, att åtgärder måtte vidtagas därhän, att antalet ordinarie vaktmästarebefattningar i någon mån ökades eller, om detta ej kunde bifallas, att det måtte tagas under öfvervägande, huruvida ej någon ökning i det till dem utgående arfvodet skulle kunna dem beredas.

Till stöd för denna sin anhållan anförde de, att befodringsutsikterna för det stora flertalet af de extra vaktmästarna för närvarande icke tedde sig synnerligen ljusa. I allmänhet vore den extra ordinarie tjänstetiden afsevärdt lång, och för de senast befodrade hade den uppgått till 10, 16 och 18 år. Det låge i sakens natur, att en så lång extraordinarietid skulle för dem medföra stora olägenheter i skilda hänseenden. Först och främst vore att märka, att deras ekonomiska ställning under årens lopp måste blifva mer eller mindre undergräfd, då de icke vore i tillfälle att genom biförtjänster förskaffa sig den tillökning i deras inkomster, som under nuvarande högt uppdrifna lifsmedels- och hyrespris vore oundgängligne nödig för att kunna försörja familj. Till följd af den dem åliggande skyl-

Ang. motion om inrättande af sex nya vaktmästarebefattningar vid hufvudkontoret.

digheten att hvar tredje, stundom hvarannan natt bestrida nattvakt, stode dem nämligen icke den utvägen till buds att förskaffa sig ökade inkomster. Följden däraf vore, att flertalet af dem måste åsamka sig skulder, hvilka under den långa väntetiden på ordinarie tjänst alltjämt ökades och äfven efter erhållen befordran en lång tid framåt gjorde sig i hög grad kännbara. Vidare hade man att taga hänsyn därtill, att deras hälsa gifvetvis måste i längden blifva lidande på den år ut och år in ständigt återkommande natttjänstgöringen, hvilken icke blott nedsatte kroppskrafterna, utan äfven angrepe nervsystemet, i synnerhet som de icke åtnjöte förmånen af en enda dags semester för nödig hvila. Den osäkra ställning de såsom extra intoge gjorde naturligen, att ofvannämnda förhållanden blefve för dem än mera kännbara. I händelse af sjukdom stode de utan existensmedel.

Denna framställning föranledde emellertid icke någon åtgärd från bankoutskottets sida. Enligt hvad af den uti Andra kammaren den 28 april 1909 förda diskussionen rörande vissa ändringar i aflöningsstaten för riksbanken utvisar, synes anledningen härtill hafva varit, att herrar bankofullmäktige med föranledande af den till dem gjorda framställningen redan den 21 januari 1909 medgifvit, att det till extra vaktmästare med daglig tjänstgöringsskyldighet utgående arfvodet för natt- och helgdagsbevakningen finge höjas till 5 kronor och 50 öre efter tre års stadigvarande sådan tjänstgöring och till 6 kronor och 50 öre efter ytterligare 3 års sådan tjänstgöring. Då det af de extra vaktmästarna i deras skrifvelse till bankoutskottet framställda alternativet om arfvodesförhöjning sålunda redan vunnit beaktande, hade bankoutskottet icke ansett sig kunna tillstyrka någon framställning till Riksdagen om inrättande af nya ordinarie vaktmästarebefattningar.

Ehuru således denna senare fråga icke kunde blifva föremål för något Riksdagens beslut, bragtes saken likväl på tal inom Andra kammaren vid behandlingen af bankoutskottets memorial nr 10 angående ändringar i aflöningsstaten för riksbanken. Uti en vid nämnda memorial fogad reservation hade nämligen herrar Kronlund, Thylander och Neiglick förklarat, att, då den af de extra vaktmästarna gjorda framställningen om inrättandet af nya ordinarie vaktmästarebefattningar syntes dem minst lika berättigad som en från extra ordinarie tjänstemän vid riksbanken gjord framställning om inrättande af flera ordinarie sysslor inom tjänstemannaklassen, hvilken blifvit af bankoutskottet tillstyrkt, de ansett, att dessa båda frågor bort upptagas till pröfning i ett sammanhang.

Under öfverläggningen inom kammaren framhölls jämväl af samtliga talare, att den af de extra vaktmästarna gjorda framställningen vore både behjärtansvärd och befogad och att önskligt hade varit, därest frågan redan då hade kunnat på ett tillfredsställande sätt ordnas.

Då de skäl, som lägo till grund för de extra vaktmästarnes ofvannämnda framställning om inrättandet af nya ordinarie vaktmästarebefattningar, fortfarande synas mig äga full giltighet och då jag på grund af hvad som i Riksdagen i ärendet förekommit har all anledning antaga, att en framställning i ämnet skall röna ett välvilligt mottagande af Riksdagens kamrar, har jag ansett mig böra mntionsvis bringa saken under Riksdagens pröfning.

Utöfver hvad de extra ordinarie vaktmästarna i sin ofvannämnda skrifvelse till stöd för sin framställning anført, tillåter jag mig att andraga följande.

Antalet extra ordinarie vaktmästare vid riksbankens hufvudkontor utgör för närvarande tio. Af dessa hafva sex full daglig tjänstgöringsskyldighet i likhet med de ordinarie vaktmästarna samt därutöfver skyldighet att hvarannan eller hvar tredje natt bestrida bevakningstjänst inom bankens lokaler. Af de öfriga fyra extra vaktmästarna hafva tre full daglig tjänstgöring, men icke någon nattjänst. Det torde häraf till fullo framgå, att det arbete de hafva sig ålagdt är för bankens tjänst behöfligt och till sin art mera betungande än det, som åligger den ordinarie vaktmästarepersonalen. Det synes mig under sådana omständigheter vara både rätt och billigt, att förhållandena ordnas så, att de extra ordinarie vaktmästarna inom rimlig tid kunna erhålla ordinarie befattning.

Till belysande af huru lång tid som förflyter, innan ordinarie tjänst erhålles, tillåter jag mig omnämna, att de sju senast befordrade vaktmästarna haft en extra ordinarie tjänstetid af respektive 13, 13, 16, 18, 16, 21 och 10 år.

Huru ifrågavarande sex extra vaktmästares egen tjänstetid hos riksbanken ställer sig, framgår af följande utdrag ur matrikeln öfver bankens tjänstemän och vaktbetjante.

	Född	Inträdde i riksbankens tjänst	Erhållit inne- hafvande tjänst
F. E. Bergman	26/9 78	22/4 98	18/2 04
O. V. Lundqvist	16/7 79	21/8 99	18/2 04
A. E. A. Bergman	14/7 75	18/1 00	20/9 04
G. A. Holm	5/3 77	28/1 03	31/5 07
C. A. Andersson	31/12 79	24/2 05	29/5 08
C. W. Lindqvist	10/6 83	3/3 05	25/6 08

Af detta utdrag framgår således, att tre af dessa vaktmästare varit i bankens tjänst respektive 11, 10 och 9 år och därunder haft full daglig tjänstgöring i nära 6 år. Därjämte lära de hafva haft natttjänstgöring i respektive 9 och 7 år. De öfriga tre vaktmästarna hafva en tjänstetid af respektive 7, 5 år och hafva därunder haft full daglig tjänstgöring i respektive 3—2 år. Nattbevakning hafva dessa enligt uppgift bestridt i respektive 5—3 år. Såsom befodringsutsikterna för närvarande gestalta sig, hafva de att emotse ännu flera års extraordinarietid.»

En med motionen öfverensstämmande framställning från de däri omnämnda sex extra vaktmästarna har af fullmäktige med skrifvelse den 20 januari 1910 öfverlämnats till utskottet; och hafva fullmäktige öfver denna framställning afgifvit följande yttrande:

»Såsom hos fullmäktige anfördes vid behandlingen den 21 januari 1909 af då gjord enahanda framställning, synes det nuvarande systemet, att nattvaktstjänstgöringen bestrides af extra vaktmästare, icke böra öfvergifvas. Ändamålet med sökandenas framställning är otvifvelaktigt att, jämte vinnandet af en mera tryggad ställning, blifva befriade från nattvakterna. Denna anordning kan dock icke vidtagas utan ökning af vaktmästarepersonalen, men en sådan ökning anse fullmäktige icke vara erforderlig. På grund häraf och då till följd af fullmäktiges beslut nämnda den 21 januari ifrågavarande extra vaktmästare erhållit en förbättring i aflöning därhän, att, på sätt de själfva framhållit, de skulle genom befördran till ordinarie tillskyndas betydlig minskning i inkomster, hafva fullmäktige icke funnit skäl tillstyrka bifall till ifrågavarande framställning.»

Sedermera hafva fullmäktige i infordradt yttrande öfver herr Ericssons ifrågavarande motion den 10 februari 1910 anført:

»Då fullmäktige i sin till utskottet aflättna skrifvelse af den 20 januari 1910, innefattande yttrande rörande en af sex extra vaktmästare gjord framställning i enahanda syfte, redan uttalat sin åsikt i förevarande fråga, tillåta sig fullmäktige att hänvisa till detta uttalande.

Härförutom vilja fullmäktige erinra därom, att, om än bifall till förevarande motion icke skulle komma i strid med § 60 mom. 3 bankoreglementet, Riksdagen dock enligt samma stadgande anförtrött åt fullmäktige att bestämma antalet vaktbetjante vid hufvudkontoret.

Att fullmäktige behjärtat de ifrågavarande vaktmästarnas ställning framgår af fullmäktiges beslut den 21 januari 1909, som ju innefattade bifall till den af vaktmästarna då gjorda alternativa framställningen om löneförbättring.»

Utskottets
yttrande.

På sätt jämväl omförmäles i den ifrågavarande motionen, har frågan om inrättande af nya ordinarie vaktmästarebefattningar vid hufvudkontoret förevarit till behandling äfven inom sistlidet års bankoutskott, i det att från sex af de extra ordinarie vaktmästarna vid hufvudkontoret hade inkommit en framställning därom, att antingen antalet ordinarie vaktmästarebefattningar skulle i någon mån ökas eller, om detta ej kunde bifallas, någon ökning i dittills utgående arfvode beredas dem. Sedan fullmäktige den 21 januari 1909 medgifvit viss arfvodesförhöjning för de sökande samt fördenskull afstyrkt vidare åtgärd i anledning af den gjorda framställningen, fann utskottet densamma ej till någon åtgärd föranleda.

Nu hafva ofvanbemälda sex extra ordinarie vaktmästare ånyo hos utskottet gjort framställning om öfverförande å ordinarie stat samt tillika, då de eljest skulle genom befordran till ordinarie få sina inkomster minskade med omkring 150 å 200 kronor om året, ifrågasatt att vid eventuell befordran få räkna sig viss del af sin föregående tjänstgöring till godo för uppflyttning i högre lönegrad; och har därjämte, såsom redan nämnts, i den ofvan omförmälda motionen framställts det förslaget, att Riksdagen måtte besluta inrättandet af sex nya ordinarie vaktmästarebefattningar vid hufvudkontoret.

Då fullmäktige, hvilka det enligt gällande bankoreglemente tillkommer att bestämma antalet vaktbetjante vid hufvudkontoret, funnit ökning af den nuvarande ordinarie vaktmästarepersonalen därstädes icke vara erforderlig, har ej heller utskottet ansett sig böra biträda det nu framställda förslaget om genomförande af en sådan ökning.

Utskottet hemställer följaktligen,

att herr *Ericssons* förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

5:o.

Fullmäktige hafva i skrifvelse till utskottet den 27 nästlidne januari gjort följande framställning:

»Till fullmäktige hafva framställningar inkommit *dels* från vaktmästarna vid 19 af de i grupper indelade afdelningskontoren om beviljande af ersättning för ökad ansvar och arbete samt förlust af extraförtjänster i följd af de till vaktmästarnas bostäder införda alarmledningar och *dels* från hus-

Ang. ökad
ersättning
till vakt-
mästarna vid
vissa
afdelnings-
kontor m. m.
(tillämpnings-
stadgarna
mom. 3.)

drängarna vid Göteborgskontoret om tillökning i deras kontanta löneförmåner.

Vidkommande den förstnämnda framställningen kan ej förnekas, att vaktmästarna under deras från tjänstgöring i banklokalen lediga tid, hvilken redan förut är ganska inskränkt, blifvit mycket bundna genom de på senare åren till skydd mot inbrott vid kontoren anordnade alarmapparaterna.

För denna minskade fritid och de med ifrågavarande bevakningstjänst förenade olägenheter torde någon mindre godtgörelse skäligen böra lämnas vaktmästarna. Sådan godtgörelse synes fullmäktige böra vid tjänstgöring utgå efter 10 kronor i månaden.

Hvad åter beträffar husdrängarna vid Göteborgskontoret, hafva dessa, förutom de vanliga husdrängssysslorna, att ombesörja renhållningen för bankens åt tvenne gator belägna fastighet samt sköta eldningen af värmeledningspannorna, att tillika biträda vid uppässningen i kontoret äfvensom att turvis hvarannan vecka hålla nattvakt och därunder göra täta ronder genom olika lokaler i huset.

Sådan nattbevakning, under hvilken den tjänstgörande hela tiden måste hålla sig vaken, räcker vintertiden i 11 och sommartiden i 10 timmar. Visserligen äro husdrängarna under de veckor, de hålla nattvakt, befriade från all dagtjänstgöring, men det ligger ändock i öppen dag att vakttjänstgöringen för dem är ganska betungande.

Det torde således icke kunna anses obilligt att husdrängarna i Göteborg för detta sistnämnda åliggande erhålla någon särskild ersättning. Sådan ersättning anse fullmäktige lämpligen böra bestämmas till kronor 1: 50 för hvarje nattvakt; härigenom skulle kostnaden för nattbevakningen uppgå till cirka 550 kronor för år, hvilket belopp ej synes vara oskäligt.

Beviljandet af ofvan angifna ersättningar åt vaktbetjante vid afdelningskontoren förutsätter emellertid ändring i tredje stycket af tredje momentet i tillämpningsbestämmelserna för aflöningsstaten, och hemställa fullmäktige, att utskottet ville hos Riksdagen göra framställning om att berörda stadgande måtte erhålla följande förändrade lydelse:

”Likaledes äga fullmäktige dels att vid hufvudkontoret utöfver stat till vaktmästare i och för postbefordran och inkasseringssuppdrag samt för tjänstgöring vid brandanstalterna äfvensom för biträde vid värmeledningens skötande meddela de arvoden, fullmäktige finna skäliga, samt dels att anvisa nödiga medel för polis- och annan bevakning och för tillhållande åt vaktmästarna af lämplig uniformsbeklädnad vid tjänstgöring.”

Enligt förevarande förslag skulle afdelningskontoren komma att i fråga om särskild godtgörelse för annan bevakning än genom polis likställas med hufvudkontoret. Enligt nuvarande tillämpningsstadgar till aflöningsstaten gäller nämligen att, medan vid hufvudkontoret kan meddelas särskildt arfvode för nattbevakningen, så medgifves en dylik befogenhet icke beträffande afdelningskontoren. Emellertid torde en sådan åtskillnad mellan de olika kontoren svårigen kunna upprätthållas. Visserligen måste nattbevakningen vid hufvudkontoret vara åtskilligt mera kräfvande än vid de flesta af de öfriga kontoren, men äfven vid dessa senare medför dock den därstädes anordnade bevakningen för vaktbetjäningen sådana förpliktelser utom den egentliga tjänstgöringstiden, som synas berättiga till någon särskild godtgörelse.

Med gillande af fullmäktiges framställning hemställer fördenskull utskottet,

att 3:dje stycket af mom. 3 i tillämpningsstadgarna till aflöningsstaten måtte erhålla följande förändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

3:o) Då enligt medgifvande i § 60 af reglementet tjänstemän öfver stat eller extra vaktmästare anställas, äga fullmäktige åt dem för tjänstgöringstiden anslå lämplig aflöning.

Utöfver hvad staten upptager, äga fullmäktige därjämte, att, där de finna särskilda omständigheter sådant påkalla, tilldela lämpliga arfvoden åt biträden inom kontoret för riksbankens utrikes affärer.

Likaledes äga fullmäktige dels att vid hufvudkontoret utöfver stat till vaktmästare i och för postbefordran och inkasseringssuppdrag samt för tjänstgöring vid brandanstalterna, äfvensom för biträde vid värmeledningens skötande och nattbevakningen meddela de arfvoden, fullmäktige finna skäliga, samt dels att anvisa

(Föreslagen lydelse:)

3:o) Då enligt medgifvande i § 60 af reglementet tjänstemän öfver stat eller extra vaktmästare anställas, äga fullmäktige åt dem för tjänstgöringstiden anslå lämplig aflöning.

Utöfver hvad staten upptager, äga fullmäktige därjämte, att, där de finna särskilda omständigheter sådant påkalla, tilldela lämpliga arfvoden åt biträden inom kontoret för riksbankens utrikes affärer.

Likaledes äga fullmäktige dels att vid hufvudkontoret utöfver stat till vaktmästare i och för postbefordran och inkasseringssuppdrag samt för tjänstgöring vid brandanstalterna äfvensom för biträde vid värmeledningens skötande meddela de arfvoden, fullmäktige finna skäliga, samt dels att anvisa nödiga medel för po-

nödiga medel för polisbevakning och för tillhandahållande åt vaktmästare af lämplig uniformsbeklädnad vid tjänstgöring.

lis- och annan bevakning och för tillhandahållande åt vaktmästarna af lämplig uniformsbeklädnad vid tjänstgöring.

6:o.

*Aug. förhöjdt
arfvode till
vikarie för
vaktbetjänt
vid afdel-
ningskontor
(tillämpnings-
stadgarna
mom. 2).*

Fullmäktige hafva den 27 nästlidne januari till utskottet aflåtit följande framställning:

»Sedan från flera af afdelningskontoren blifvit anmaldt, att stor svårighet möter att för det nu i aflöningsstaten bestämda dagarfvode af kronor 2: 50 erhålla vikarie för vaktbetjänt vid sjukdomsfall och annan ledighet samt att nämnda arfvode för minskande af denna svårighet behöfver bringas till närmare öfverensstämmelse med de å arbetsmarknaden rådande dagslönerna, få fullmäktige hemställa, att utskottet ville till Riksdagen ingå med framställning om sådan ändring i nionde punkten af tillämpningsbestämmelserna för aflöningsstaten, att arfvode till vikarie för vaktbetjänt vid afdelningskontor höjes till likhet med hvad som är bestämdt för hufvudkontoret eller högst 3 kronor om dagen.»

*Utskottets
yttrande.*

Då den skillnad, som i förevarande afseende för närvarande äger rum mellan hufvudkontoret och afdelningskontoren, svårligen numera torde kunna i allmänhet upprätthållas, får utskottet, i anslutning till hvad fullmäktige hemställt, föreslå,

att mom. 9 af tillämpningsstadgarna till riksbankens aflöningsstat måtte erhålla följande ändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse:)

9:o) Fullmäktige eller vederbörande styrelse må kunna dels medgifva vaktbetjänt, som af sjukdom hindras från tjänstens bestridande, att under högst en månad hvarje år uppbära de för tjänsten anslagna tjänstgöringspenningar, dels på framställning af vaktbetjänt, efter pröfning af förekommande omständig-

(Föreslagen lydelse:)

9:o) Fullmäktige eller vederbörande styrelse må kunna dels medgifva vaktbetjänt, som af sjukdom hindras från tjänstens bestridande, att under högst en månad hvarje år uppbära de för tjänsten anslagna tjänstgöringspenningar, dels på framställning af vaktbetjänt, efter pröfning af förekommande omständig-

heter, medgifva honom ledighet under högst 15 dagar hvarje år med rätt för honom att under tiden uppbära alla med tjänsten förenade aflöningsförmåner. Då vaktbetjänt af sjukdom hindras att sin tjänst för-
rätta eller erhåller ledighet i den ordning, som här ofvan är sagdt, må, där annan person behöfver förordnas för göromålens uppehållande, den som af deputerad eller kontorsstyrelse förordnas att bestrida tjänsten, af riksbankens medel erhålla arfvode, motsvarande vid hufvudkontoret högst 3 kronor om dagen och vid afdelningskontor högst 2 kronor 50 öre om dagen, men sökes eljest ledighet eller måste någon från tjänsten afhållas därför, att han till borgenärers förnöjande sin egendom afträdt, skall den tjänstledige, utöfver tjänstgöringspennningar, till vikaries aflöning afstå så mycket af lönen, som fullmäktige pröfva för ändamålet nödigt.

Stockholm den 24 februari 1910.

På bankoutskottets vägnar:

WERNER G. VON SCHWERIN.

Herr *Christiernsson* har begärt få antecknadt, att han icke närvarit vid den slutliga behandlingen af punkterna 3:o och 4:o.

(Forts.)

Reservationer:

vid 1:o, angående uppförande å ordinarie stat af vissa öfverstats-tjänster m. m.,

af herr *Christiernson*;

samt

vid 4:o, angående motion om inrättande af sex nya vaktmästarebefattningar vid hufvudkontoret,

af herrar *Neiglick*, *Thylander*, *Vahlquist*, *Rune* och *Carlsson* i Malmberget, hvilka förenat sig om följande uttalande:

Vid riksbankens hufvudkontor äro, såsom i motionen angifves, anställda, förutom de ordinarie, tio extra ordinarie vaktmästare. Utaf dessa hafva sex samma dagliga tjänstgöring som de ordinarie vaktmästarna — och dessutom vakttjänstgöring hvarannan eller hvar tredje natt. De hafva varit vid riksbanken anställda: den i tjänsten äldste cirka 12 år och den i tjänsten yngste cirka 5 år. Deras verksamhet i riksbanken har således till fullo karaktären af fast anställning, men deras utsikt att i verkligheten blifva fast anställda belyses af motionärens redogörelse för de sju senast befordrade ordinarie vaktmästarnas tjänstetid såsom extra ordinarie, utvisande en extra ordinarie tjänstetid af i genomsnitt omkring 15 år.

I fråga om riksbankens tjänstemän hafva såväl 1907 som 1909 års bankoutskott uttalat önskvärdheten af att användandet af extra ordinarie tjänstemän måtte begränsas, och Riksdagen har genom inrättandet af allt flere ordinarie tjänstemannabefattningar visat sig gilla denna uppfattning. Hvad som sålunda ansetts riktigt beträffande tjänstemännen äger, enligt vårt förmenande, full giltighet äfven i fråga om vaktmästarna.

Då härtill kommer, att ingen som helst anledning finnes antaga, att behovet af vaktmästare vid riksbankens hufvudkontor kommer att minskas; och

då det uppenbarligen måste vara Riksdagens sak att tillse, att en begränsning af extra ordinarie systemet kommer till stånd jämväl i fråga om vaktmästarebefattningarna, anse vi, att motionen bort bifallas; och hemställa alltså

att Riksdagen måtte besluta inrättandet af sex nya ordinarie vaktmästarebefattningar vid riksbankens hufvudkontor.